

ύπνος, και τότε να ζυπνήσουνε; Καλό ξημέρωμα! Κατεβαίνουνε τότε, πιάνουνε το γαλό, βρίσκουν ένα καϊκι, κι αγνώριστοι περνούνε πέρα, κι άξαφνα, όπως ήσανε, πάνε στα παλάτια. Η βασίλισσα πού να τους γνωρίσει; Ύστερ' αφού τους ερνώρισε, και αλλάξανε, διατάξανε τραγούδια, χορούς, ξεφαντώματα και μεγάλες χαρές. Σαράντα μερόνυχτα τρώγανε και πίνανε και ξεφαντώνανε ούλοι. Μιαν νύχτα έρχονται μνηνίματα, πως επατήσανε τον τόπο Ανατολίτες. Κι ο βασιλιάς λέει: «Άστε τους να 'ρθουνε παράκοντα στον κάβουρα, να κάμει κι αυτός πλούσιο τραπέζι». Μ' αληθινά, πάνω που φτάξανε παραμέσα στη στεριά, ξεφαινεται κι ο κάβουρας, απλώνει τις δραπανοπέδες διγάλες χαχάλες και τους έκαμε σαλάτα. Κι έτσι βγήκεν ένα ρήμα: «Μα κανέναν δεν έρχονταν πια για τον κάβουρα το φόβου»· κι οι βασιλιάδες περνούσανε ζωή χαρισάμενη.

*Κώστας Καρανταής, Ελληνικά λαϊκά
Παραμύθια, Α', Αθήνα 2005*

98.

Το παραμύθι του Απολλώνιου

Κόκκινη κλωστή δεμένη
στην ανέμη τυλιγμένη,
δώσ' τη κλότσο να γυρίσει,
παραμύθι ν' αρχινήσει
και την καλή σας συντροφιά
να την καλήσπερίσει.

ΚΑΛΗΣΠΕΡΑ ΤΗΣ ΑΦΗΤΙΑΣ ΣΑΣ. Μια φορά ήσανε ένας βασιλέας, που τότε λέγανε Απολλώνιο κι είχε και μια γυναίκα που τότε λέγανε Αρχιστράτα. Ζούσανε αγαπημένα και βασιλεύσανε σε μια χώρα, μα ήρθε καιρός, που έπρεπε να φύγουνε και να πάνε σ' άλλο μέρος. Μπήκανε λοιπόν μες σ' ένα καράβι και βγήκανε σε ταξίδι, μα πάνω στο ταξίδι και μέσα στο καράβι πιάσανε οι πόνιοι τη βασίλισσα και γέννησε κι έκαμε ένα σαν άγγελος όμορφο κοπελουδάκι. Από τσοι πολλούς όμως πόνους κι από τη φουρτούνα τη μεγάλη, που είχε πιάσει, λιγώθηκε η βασίλισσα και όλοι μέσα στο καράβι εθαφρέψανε πως απέθανε. Πιάσανε λοιπόν και αφού την κλάψανε καλά, τη βάλανε μέσα σε μια ολόχρυση κασέλα, γράψανε από πάνω τ' όνομά της και τότε ρίξανε στη θάλασσα. Η κασέλα έπλεε απάνω στη θάλασσα και το κύμα τότε πήγαινε, τότε πήγαινε, ίσαμε που την έφερε από κάτω από ένα μοναστήρι και την είδε ο γούμενος, που 'τανε μαζί με πέντ' έξι καλόγερους κάτω στο γαλό, την έβγαλε όζω στη στεριά και αφού την άνοιξε, ξελίγωσε την Αρχιστράτα, που ήρθε μέσα σε δούτην. Η βασίλισσα τα σάστισε και δεν καταλάβαινε πού βρισκότανε, μα με τα πολλά κατάλαβε και αφού τους είπε την ιστορία της, έκατσε μαζί τους στο μοναστήρι, αφού πρώτα έγινε κι αυτή καλογραία. Την κασέλα τότε κρεμάσανε στην πόρτα του μοναστηριού, αν λάχει καμιά φορά και περάσει κανέναν, που να ξέρει την Αρχιστράτα, να δει την κασέλα

και να καταλάβει πως και η βασιλίτισσα βρίσκεται στο μοναστήρι μέσα. Ας αφήσουμε τη βασιλίτισσα στο μοναστήρι και ας πιάσουμε το βασι- παραμάνη, την ανάστεσε, τήνε μεγάλωσε και την έκαμε μίαν ωραία κοπέλα. Αλλά εκηρύξανε πόλεμο του Απολλώνιου και δεν είχε πού ν' αφήσει την κόρη του. Την άφησε λοιπόν στο Στρογγύλιο, που ήτανε φίλος του και βεζιρής του και επήγε στον πόλεμο. Αυτός ο Στρογγύλιος είχε μια κόρη πολύ άσκημη, που εξήλευε της βασιλοπούλας, που ήτανε πολύ όμορφη και είπε στη μάνα της: «Η τη βασιλοπούλα θα βγάλτε από δω ή εγώ θα πεθάνω». Αφού είδε η γυναίκα του Στρογγύλιου ότι η κόρη της δε μπορεί να βαστάξει από τη ζήλια της, εκατάφερε το Στρογγύλιο να βγάλουνε από τη μέση τη βασιλοπούλα. Τήνε δώσανε λοιπόν σ' ένα δούλο τους, για να τήνε σιργανίσει τάχατες και του παραργείλιανε να τήνε πάει πολύ μακριά με τη βάρκα και ύστερα να τήνε πνίξει. Ο δούλος τήνε πήρε, την έμπασε μέσα στη βάρκα και την επήγανε, την επήγανε ίσα με που απόστασε πλια η βασιλοπούλα και του είπε: «Στο Θεό, σε ορκίζω να μου πεις, γιατί με πηγαίνεις έτσι δια αλάργα: μπας και σου είπανε να με πνίξεις;» Ο δούλος ο κακομοίρης ήτανε πονόψυχος και άρχισε να κλαίει και να της λέει ότι πρέπει να τήνε πνίξει, γιατί έτσι του έχουνε πει. Εκείνη τότε του είπε: «Λυπήσου με, μη με φάνε τα άγρια θερία και πες τους ότι μ' έπνιξες». Ο δούλος τήνε λυπήθηκε, την έβγαλε στο βουνό κι εγύρισε κι είπε στο Στρογγύλιο ότι τήνε σκότωσε. Ο Στρογγύλιος εκήρυξε τότε στον κόσμο ότι απέθανε η βασιλοπούλα, έσφαξε ένα αρνί, το εστόλισε και το έθαψε. Το λείψανο του το ακολουθήσε ο κόσμος, θαφρόντας πως είναι η βασιλοπούλα.

Ας αφήσουμε τώρα το Στρογγύλιο και ας πιάσουμε τη βασιλοπούλα, που στην τύχη μοναχή έτρεχε στο βουνό κι εκεί που επήγανε, επήγανε, είδε κάτι σκύλους και είπε με το νου της ότι εδώ που είναι σκύλοι, θα είναι και άνθρωποι. Είδε λοιπόν εκεί κοντά κάτι τσοπάνηδες και τους ερώτησε πού είναι ο δρόμος όπου πάει μέσα στη χώρα. Εκείνοι τη δώσανε λίγο ψωμί και μέσα σ' ένα φλασκί λίγο νερό και είπανε ότι θα πηγαίνει απ' αυτό το δρόμο, να πούμε, και παραπέρα θα δει άλλους τσοπάνηδες κι εκείνοι θα της δείξουνε τον άλλο δρόμο, όπου βγαίνει στη χώρα. Επήγανε λοιπόν η βασιλοπούλα στο δρόμο, που της δείξανε και παραπέρα ήρε τους άλλους τσοπάνηδες και της δείξανε κι εκείνοι τον άλλο δρόμο. Επράβηξε το δρόμο αυτόνε, μα και που πήγανε, την απα-

νήσανε κλέφτες και τήνε πήρανε και τήνε πουλήσανε μέσα στη χώρα σ' έναν κακούργο και τύραννο, που της είπε, ότι δε θα της δώσει τη λευ- τεριά της, αν δε του γεμίσει, με άτιμες πράξεις, αυτό το σεντούκι να πούμε, φλουριά. Εκείνη η δύστηχη ολημερίς κι ολονυχτίς έκλαιγε κι όποιος επήγανε να την απατήσει έπεφτε στα πόδια του και του 'λεγε: «Είμαι κοπέλα! Για το Θεό μη μ' αγγίζεις! Μοναχή, αν θέλεις ρίξε τα φλουριά στο σεντούκι και μη με πειράξεις!» Τήνε λυπόντουσαν όλοι και χωρίς κανέναν να τήνε πειράξει, έρχιγε ο καθένας τους τα φλουριά στο σεντούκι και έφευγε. Πήγε και το βασιλόπουλο της χώρας εκείνης σε δαύτηνε και άμα είδε την ομορφιά της, τήνε λυπήθηκε και χωρίς να το θέλει την αγάπησε, μα δεν είχε σε κανέναν τίποτα, γιατί ήτανε βασι- λόπουλο και δε θα το αφήνανε ποτέ να πάρει μια τέτοια για γυναίκα.

Ας αφήσουμε τη βασιλοπούλα και ας πιάσουμε τον Απολλώνιο, όπου άμα ετέλειωσε ο πόλεμος εγύρισε στη πατρίδα του. Εκεί του είπε ο Στρογγύλιος ότι η κόρη του απέθανε: και ευτύς άμα τ' άκουσε, λυπή- θηκε πολύ και από τον καημό του το μεγάλο έντυσε στα ολόμαυρα ένα καράβι, μπήκε μέσα σε δαύτο, έκατσε, έκατσε σ' ένα σκαμνί, έβαλε μπροστά του ένα τραπέζι, και με ακουμπισμένο το κούτελο του στα δυο του χέρια είχε το κεφάλι του στα κάτω ριγμένο και όλο σκεφτότανε σκεφτότανε, χωρίς να μιλεί κανενού. Το καράβι χωρίς τιμόνι το άφησε να πηγαίνει, όπου το ρίξει η τύχη. Η τύχη του το έριξε στο μέρος που ήτανε σκιάβα η κόρη του. Ακούστηκε λοιπόν στο μέρος εκείνο ότι έφτασε ένα καράβι μαυροφορεμένο και επηγαίνανε να το δούνε. Ο Απολλώνιος ακουμπισμένος, όπως είπαμε, δε μιλούσε κανενού. Τότε το βασιλόπουλο της χώρας που είπαμε πως είχε αγαπήσει τη βασιλο-πούλα, έβαλε ντελάλη, ότι όποιος μπορέσει να κάμει αυτόν τον άνθρωπο να μιλήσει θα του κάμει ένα μεγάλο δώρο. Πήγαν ο ένας κι ο άλλος, πολέμησε να κάμει τον Απολλώνιο να μιλήσει, μα κανέναν δε μπόρεσε. Τόσο πολύ τον είχε κάμει η μεγάλη του η λύπη να σιχαθεί τον κόσμο και να μη θέλει κανενού να μιλήσει! Ο τύραννος τότε, που είχε σκιάβα τη βασιλοπούλα, επήγε και της είπε, αν μπορέσει να τότε κάμει εκείνη να μιλήσει, θα της δώσει τη λευτεριά της. Πήρε η βασιλοπούλα την κιθά-ρα, που έφερε να τήνε παίξει πολύ ωραία, επήγε στο καράβι, έκατσε κοντά στον Απολλώνιο και αρχίνησε να παίζει ωραία και λυπητερά και θρηκώντας να του λέει: «Μίλησε μου, μάτια μου, μίλησε μου, φως μου, για το Θεό μίλησε μου να πάρω τη λευτεριά μου, που είμαι σκιάβα». Από τα πολλά που έλεγε και τα πολλά κλάματα, που έκανε, θύμωσε ο

Απολλώνιος και σηκώθηκε και της έδωσε με το χέρι του μια σπρωχτά-
 ρεα, που έπεσε χάρω κι επόνεσε πολύ. Τότες εκείνη σηκώθηκε απάνω
 και με βρύση τα δάκρυα αρχίνησε να τραγουδεί και να λέει:

«Ω κύρη μου Απολλώνιε και μάνα μου Αρχιστράτα,
 όντες μ' εκολοπόνησες σε ρίξανε στη στράτα.
 Αναθεμά, Στρογγύλιο, εσένα και την ώρα,
 που μ' άφηνε ο πατέρας μου στην ιδυκή σου χώρα».

Ν' ακούσει αυτά τα λόγια ο Απολλώνιος! Τινάζεται ευτύς από τη
 θέση του και της λέει: «Πες το πάλι, πες το πάλι!» Εκείνη δεν πρόσεξε
 σ' αυτά τα λόγια, μοναχά ευτύς άκουσε λόγο να βγάλει το στόμα
 του, γύρισε κατά τους ανθρώπους, που ήτανε μαζεμένοι στο γιάλο και
 φώναξε, για να πάρει τη λευτεριά της: «Μίλησε! Μίλησε!» Εκείνοι
 τρέξαν όλοι στο καράβι και ακούσανε τον Απολλώνιο να μιλεί με την
 κόρη του, που την είχε πλέον γνωρίσει, αφού εκείνη, άμα είδε, ότι οι
 άνθρωποι την ακούσανε, που τους φώναζε ότι μίλησε, του φανέρωσε ότι
 είναι κόρη ενού βασιλέα, που τότε λένε Απολλώνιο. Φαντάσου τώρα τη
 χαρά του Απολλώνιου, να βρει την κόρη του, που την είχε πεθαμένη!
 Έβγαλε ευτύς τα μαύρα από το καράβι. Το βασιλόπουλο της χώρας
 εκείνης, που ειπαμε πως αγάπησε τη βασιλοπούλα για την ομορφιά της,
 την εξήγησε τότες από τον πατέρα της για γυναίκα και ο Απολλώνιος
 με όλη του την καρδιά εδέχτηκε. Μπήκανε λοιπόν στο καράβι ο Απολ-
 λώνιος, ο γαμπρός του το βασιλόπουλο και η κόρη του και αφού πρώτα
 τιμωρήσανε το σκληρό τον τύρανο, που είχε σιλλάβα τη βασιλοπούλα,
 ξεκινήσανε για την πατρίδα τους. Στο δρόμο περάσανε από ένα μονα-
 στήρι και είπανε, «ας πάμε να προσκυνήσομε», και πηγαίνοντας είδανε
 στην πόρτα του μοναστηριού μια κασέλα, που έγραφε απ' όξω το όνομα
 της Αρχιστράτας. Ο Απολλώνιος τήνε γνώρισε και ήφε τον ηγούμενο,
 που του τα 'πε όλα και του παρουσίασε και την καλογραία, που ήτανε η
 γυναίκα του και ευτύς τήνε γνώρισε και με χαρές και δόξες την έμπασε
 μέσα στο καράβι και τραβήξανε όλοι μαζί για την πατρίδα. Άμα φτά-
 σανε εκεί, βρίσκει ο Απολλώνιος το Στρογγύλιο και του λέει να του
 ξεθάψει την κόρη του, γιατί θέλει να τήνε δει. Ο Στρογγύλιος ξεθάφτει
 τότε το αρνί. Ο Απολλώνιος του λέει: «Αυτή είναι η κόρη μου; Αυτό
 είναι αρνί». Ο Στρογγύλιος του απαντά: «Εβρουκολάκισσε». Τότες ο
 Απολλώνιος του δείχνει την κόρη του, που την είχε κρύψει ξαπόστα, για

να δει τι θα πει και ευτύς τότε κλει μέσα στο σπάτι του μαζί με όλη του
 τη φαμίλια και βάζει φωτιά και τους καίει όλους. Στο δούλο, που δεν
 έπνιξε τη βασιλοπούλα, έκαμε μεγάλη δώρα. Εστεφανώθηκε λοιπόν η
 βασιλοπούλα το βασιλόπουλο, ζήσανε ευτυχισμένοι όλοι μαζί και πε-
 ράσανε καλά κι εμείς εδώ καλύτερα.